

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁR
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 h.
Negyedévre 4 "
Holnap hához hozva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 6 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéfős ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 143. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1915 június 26.

Több méltányosságot!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának figyelmébe

Pályázati hirdetmény fekszik előttünk. A városi tanács e hó 19-én elhatározta, hogy a juliusi közgyűlésen a megüresedett adóellenőri és fogalmazói állást betölti.

Ehhez a pályázathoz legyen szabad egy pár szót szólnom. Nem vezet önös cél, pusztán az igaz ügy megvédése a céloim.

Régebben más erkölcs volt a katonai, más a polgári. Egyik a másikkal mintha össze se fért volna. Mind a kettő a maga keretei között mozgott s mi itt érdem volt, a másik oldalon elismerésre aligha számíthatott.

Egy Pompeius diadalteljes hadjáratai után visszavonul, polgártársai a békében nem tudják becsben tartani azt a férfit, kinek annyit köszönhetett a haza.

A nagy Caesar élvezhette a béke áldásait, de csak a Brutus összeesküvésig. Amikor Kr. e. 45. márc. 17. a mundai csatában 33.000 köztársaságit vágatott le — saját honfitársait! — a megbüvölt nép alig tudott módot keresni és találni arra, hogyan jutalmazza meg a haza nagy fiát. Örökös diktátornak kiáltották ki, nem embernek, hanem legalább is félistennek gondolták, akit legyőzni nem lehet. Diadalkocsiját Jupiter capitoliumi szobrával szemben őrizték, a senatusban a két consul mellé ültették.

De ez a dicsőség hamar leáldozott, mert félt a nép a zsarnoki uralomtól. Rém volt a győztes vezér a nép előtt, mert nem tudta, hogy hatalma és népszerűsége tudatában melyik percben fosztja meg a népet szabadságától. S alig egy év leforgása alatt 44. márc. Idusán Caesar is a népszabadság féltésének áldozata lett.

Egy Hunyadi, egy Wallenstein-t megbénított diadalmas harcok után az irigység.

Igy festett a régi világ. Manapság azonban nincs és nem is szabad, hogy legyen különbség polgári és katonai erény között! Nem vagyunk zsoldos katonák, kiket lelketlen bérecek vakon vezethetnek aljas céljaik megvalósítására. Nálunk régen általános a védkötelezettség. Mig Angliában a pénzvagy, kalandorhajlam, éhségtől való félelem képes táborba vinni a csőcseléket s azok, kik nyugodtan élnek biztosítva levén existenciájuk, gunyolódva, szánakozva néznek a hadbavonulók után s nevetséges karikatúrákkal figurázzák ki honfitársaikat, mig az oroszországi 1890. években hozott általános katonai kötelezettség részint a kormányzók s más hivatalos közegek mulasztása folytán ma, egy negyedszázad múlva is csak utópia, addig a magyar békében és háboruban egyaránt önzetlen katona! Nem zsoldért, nem pénzért, egyedül a hazáért! Különösen látszik ez napjainkban, amidőn a bibliai Dávid és Góliáth harcok folytán megújulnak s Dávid szerepét nemzetünknek kell betöltenie.

Ugy gondolom, hogy ezekben a válságos időkben minden oly dologtól óvakodnunk kell, ami épen azoknak érdekeit sérti s lelkesedését csökkenti, akiknek önfeláldozásától elsősorban függ éltünk vagy sirunk! Mikor legmagasabban röpül a sas, akkor árt neki legjobban a legkisebb seb is. Lelkes, átszellemült katonáinknak se érdekeit s büszkeségét ne sértsük; ne tegyük őket szárnyaszegettekké!

A tény az, hogy a városnál ismét két állás van üresedésben, amelyekre különösen a fogalmazói állásra mindenesetre igen komoly jelölt az a négy gyakornok, aki a harc téren küzd. Most ezek mellőzésével akarja a város betölteni az állásokat. Mert egyrészt a pályázati határidő oly rövid, hogy addig a harc térről pályázni fizikai lehetetlenség, másrészt mert a pályázók sikerére igen nagy befolyással levő kilincseléseknek sem tudnak megfelelni a táborban levők.

Betöltöttük a főjegyzői és tanácsosi állást.

Jól van. Ezek oly állások, ahol szükséges a véglegesített tisztviselő. Nyílt szemmel nézünk, embert nem adorálunk, ok nélkül nem tömjénezünk, de mert az érdem előtt mi is meghajtjuk fejünket, lehetetlenség be nem vallanunk, hogy azokat az áldásos intézkedéseket, melyeket Lukács főjegyző a közönség érdekeinek megvédésére tesz, egy oly tisztviselő, ki még a nép kegyétől függ, vajjon elnyeri-e az állást, melyre aspirál, a pártérdekek s szenvedélyek miatt aligha tehette volna meg.

Különben is jegyezzük meg, ezek a tisztviselők már régi állásukban is részint koruk, részint hivatalos teendőik nélkülözhetetlensége miatt mentesek voltak a katonai szolgálat alól.

Másként áll a dolog a jelen esetben.

1. Itt nem nélkülözhetetlen tisztviselőkről van szó. Helyettesítéssel akár évekig el lehet a város, anélkül, hogy csak a legcsekélyebb hátrány is származnék belőle.

2. Csak a rendőrségi tisztviselőknél kívánatik meg, hogy az illető jogvégeztes legyen. Tehát igen könnyen tudna a város megfelelő ideiglenes irnokot, díjnokot szerezni.

3. Az állás betöltése háboru idején a távollévők pályázhatóságának legalább indirekt kizárása igen nagy hátránnyal van a városnál már eddig is alkalmazott négy gyakornokra. Ezek jogvégeztes emberek, némelyik már 4-5 éve nyomorog a városnál, várva a jó szerencsét, ha állás ürülne. Körülbelül 2-4 évben ürül egy-egy állás, kérdem, milyen jövő vár ezekre a nem egészen gyerek gyakornokokra? Most volna állás és most is másokat vigyünk eléjük?!

4. A városnál még az is ki van zárva, hogy úgy automaticen nyerjen valaki magasabb állást. Tessék csak megnézni! Valaki megy az államhoz jogvégeztességgel, maximum 2 évig gyakornokoskodik s belép a X. IX. fizetési osztályba. Még ha nem is mellőzzük embereinket, akkor is mennyivel előnyösebb az államnál szolgálni, hát még ha mellőzzük!!!

5. Vajjon kikkel akarja a város az állásokat betölteni? 18-42, sőt 50 évig minden épkézláb ember fegyverben van. Talán nyo-

„TURUL”

cipőgyár részv.-társ.

Temesvár.

A monarkia legnagyobb cipőgyára

Vezérszerepet töltenek be

A VILÁGHIRŰ

TURUL CIPŐK

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár

Nagyvárad,
Kossuth-utca

morékokat vagy nem elég képzett embereket állít be hivatalába? Talán érdemesebbek volnának, kik megfelelő gyakorlattal is bírnak már a nagyobb fokú képzés mellett.

6. Nem érzélgünk. Az igazság és méltányosság sirás kacagás nélkül is az. De gondolják meg Uraim, hogy azok, kik ott a harctéren küzdenek a magyar hazáért fáradnak s ontják véréket, s míg félelmet nem ismerő elszántsággal rohannak a legnagyobb veszélynek, arra is csak gondolkodnak, hogy valamikor vége lesz ennek a títáni harcnak s valamit csak tőlünk is várnak! Ez a néhány hónapi várakozás, ami a városra egyáltalán nem volna hátrányos, a távollévőknek talán 4-5 évi hátrányt, sok kárt okozna. Mellőzve pedig az itthoniak közül senki se lenne.

Azért kérjük a Tekintetes Közgyűlést, hogy a választást a háború végéig halassza el; ha pedig ezt nem tenné, gondoskodjék azon, hogy a majd dicsőségesen hazatérő tisztviselők, gyakorlók, akiket e választás

mellőz, egy fizetési fokozattal emelkedjenek, adjunk valamit mi is azoknak, kik mindent értünk adnak!

Mikor a nagy hóditó Caesár megkapta a szent helyen irját, Pompeius pedig idegen földben volt kénytelen siri álmát aludni, porait még Rómába sem vitték haza, a költő így korholta Rómát:

A hadakat vezető holt szelleme számívetésben
Fekszik mindeddig. Ha a győzéstől eleinte
Féltél is, legalább most vedd ki a nagynak
Holttetemét, ha talán (még el nem mosva haboktól)
A gyűlölt földön meg vannak. Félni ki fogna
Siroktól? Hamvat, mely méltó tiszteletére
Istenségeknek, ki remeg tova vinni helyéről?

Azokról, kik távol vannak tőlünk mi se feledkezzünk el!

Nagyvárad, 1915 június 25.

Egy figyelő hajdu.

Előnyomulunk

a Dnyeszter vonalon.

Elfoglaltuk Chodrowot.

Budapest, június 25. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Halic és Zuracono közt a harcok a Dnyeszter északi partján tovább tartanak. Az oroszok ellentámadását visszavertük. *A mi támadásunk előbbre halad.* Zyclaczovon túl előnyomulva **tegnap elfoglaltuk Chodrowot.** Egyébként a Dnyeszter mentén Halictól lefelé, továbbá Lemberg-től keletre Ravaruska mellett és a Tanew mentén a helyzet változatlan.

A San déli partjánál nincs ellenség.

Lengyelországban a szövetséges csapatok üldözik a Zawichoszt, Ozarow és Sienna felé visszavonuló orosz haderőket.

Heves ágyuharc az olaszokkal.

Olasz hadszíntér.

Budapest, június 25. (Hivatalos.)

A tiroli és a karinthiai határon többszörös ágyuharc folyik. A partvidéki határterületen a reggeli órákban Ronchytól keletre az ellenség két támadását visszavertük. A görzi hidfő és a komeni fensik széle ellen az ellenség heves ágyutűzet intéz. *Höfer.* (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Angol lapok Lemberg elestéről.

Rotterdam, június 25. Két napi tilalom után a cenzura megengedte az angol lapoknak, hogy megírassák Lemberg elestét. A Times azt írja, hogy Lemberg visszafoglalása döntő fejezet az oroszok visszaszorításában. Hibák történtek, amelyek következtében változások lesznek a vezetésben.

Te Deum

a lemergi győzelemért.

Budapest, jun. 25. Vasárnap Lemberg visszavétele alkalmából Te Deum lesz a Mátyás-templomban, amelyen a hercegprimás pontifikál. Az ünnepi isteniszteleten részt vesznek Augusztá, Klotild, Zsófia, Erzsébet főhercegnők, László és József Ferencz főhercegek, a kormány tagjai, a főrendiház és a képviselőház küldöttségei, a hatóságok és testületek.

Az oroszok új védelmi vonala.

Zürich, június 25. A Secolónak táviratozzák Londonból: As orosz hadvezetőség már régebben elrendelte a lemergi katonai raktárak kiürítését, mert az új haditerv a Bug folyót választotta új védelmi vonalul.

Hötendorfi Conrad vezérezredes lett.

Bécs, június 25. (Saját tudósítónk.) A „Tagblatt“ szerint a király Hötendorfi Conrad vezérkari főnököt vezérezredessé léptette elő.

Románia mellettünk.

Budapest, jun. 24. (Saját tudósítónktól.) A Kölnische Zeitungnak jelentik Bukarestből:

Lemberg meghódítása Románia valamennyi higgadt politikusaival mély elégedettséget keltett. Románia helyzete a hadviselőkkel szemben most tisztázódni fog. A kormány állásfoglalása az oroszok legyőzésének megfelelő irányban előrelátható.

A montenegróiak Skutari előtt

Budapest, június 25. A montenegróiak Skutari kapujához érkeztek és elűzték onnan az albánokat.

A Vatikán levelezései.

Rotterdam, június 25. A hágai olasz követség közölte a hollandi kormánynyal, hogy a Vatikán levelezésének késedelmezéséért csak Magyarország és Ausztria lehet hibás, mert Olaszország a háború kezdetén intézkedéseket tett, hogy a Vatikán levelezését a lehető leggyorsabban, cenzura nélkül lebonyolítsák.

Dernburgot szabadon bocsátották.

Berlin, június 25. Dernburg volt német államtitkár hozzátartozói drótnélküli táviratot kaptak, melyet a Bergensfjord gőzösről adtak fel. A távirat úgy szól, hogy Dernburg előreláthatólag szombaton este tíz órakor feleségével megérkezik Berlinbe. Későbbi távirat jelenti, hogy a gőzöst az angolok szabadon bocsátották és Dernburg csütörtök este megérkezett Bergenbe.

Dumaképviselők száműzése Szibériába.

Berlin, június 25. A „Vossische Zeitung“nak jelentik közvetett úton Pétervárról: Az orosz kormány félhivatalosai folyton azt hangoztatták, hogy a Duma valamennyi pártja egyetért a kormánnyal abban, hogy egyesült erővel kell megsemmisíteni a külső ellenséget és a kormány hálásan el is ismeri ezt a pártközi békét. Ezzel szemben öt szocialista dumaképviselőt, Badajevet, Muranovot, Petrovskit, Samoilovot és Sagovot egymáshoz kötözve egy marhawaggonban Szibériába szállították. Számos dumaképviselő kísérletet tett, hogy ennek a büntetésnek elejét vegye, vagy legalább is kieszközölje, hogy a szállítás emberi formában történjék, de sikertelenül.

A törökök visszavonulásra kényszerítették az ellenséget.

Konstantinápoly, június 25. A főhadiszállás jelenti:

A kaukázusi fronton Kale-Roghaz közelében egyik csapatunk az ellenség utóvédét szorongatta. Június 23 án reggel ellentámadással visszaverte az ellenség támadását és arra kényszerítette az ellenséget, hogy Kale-Roghaz irányában visszavonuljon.

A Dardanella-fronton tegnap Sedil-Bahr és Ariburnu mellett megszanításokkal gyengébb tűzérési és gyalogsági harc volt.

A többi hadszíntéren a helyzet változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szaszanov lemondása.

Kopenhága, június 25. A Tidende tudósítója jelenti Pétervárról, hogy Szaszanov külügyminiszter benyújtotta lemondását a cárnak.

Wilson szabadságon.

Budapest, jun. 25. (Tud. cenz. táv.) Washingtonból jelentik: Wilson, az Egyesült Államok elnöke két hétre szabadságra megy. Ezen idő alatt az Unió külügyi szünetelnek.

A város élelmezésének biztosítása.**Az élelmezési bizottság ülése.**

Nagyvárad város lakás- és élelmezési bizottsága tegnap délután érdekes és fontos ülést tartott Gerő Ármin főkapitány elnöke alatt.

Ezuttal a dr. Ágoston Péter, valamint a Weiszlovits Gyula törvényhatósági bizottsági tagok által a közélelmezés ellátása és biztosítása tárgyában beadott indítványokat tárgyalta. Ez alkalmul szolgált, hogy Lukács Ödön főjegyző, mint a közélelmezési ügyosztály vezetője hosszan és érdekesen kifejtse azt a programot, amelyet a város közönségének közélelmezése érdekében megvalósítani óhajtott. Felöleli ez a közélelmezés minden ágát s ha sikerül leküzdeni az akadályokat, amit a főjegyző erős törekvése és fáradhatlan buzgalma biztosít, a közönség érdekei meg lesznek óva.

A tanácskozáson Gerő Ármin főkapitány elnökelt s a bizottság tagjai nagyszámmal voltak jelen.

Gerő Ármin elnök jelenti, hogy az ülésre meghívta Lukács Ödön főjegyzőt, akire a tanács a közélelmezés ellátását bízta. (Helyeslés.) Ezután foglalkoztak Weiszlovits Gyula és dr. Ágoston Péter indítványával, melyekre nézve a tanács a lakás- és élelmezési bizottság véleményét kérte. Nem kívánja a bizottság véleményét preokkupálni, csak annyit jegyez meg, hogy Weiszlovits Gyula indítványában piaci rendőri intézkedéseket sürget, amely irányban eddig is megteszi kötelességét. Ágoston Péter indítványa inkább a gyakorlati életnek felel meg. Kéri a bizottságot, foglalkozzanak mindenképp az első indítvánnyal.

Perczel Adolf szól, hogy a bizottság türelmét veszti, mire a fontosabb indítványra kerül a sor s ezért ajánlja, hogy előbb a Weiszlovits indítványát tárgyalják.

Gerő Ármin elnök tiltakozik az ellen, hogy a bizottságot azzal a váddal illessék, hogy ily fontos ügyben türelmét veszítse. A katona, aki türelmét vesztené a lövészárkban s otthagyná állását: hazaáruló volna. Mi is katonái vagyunk a közérdeknek és teljesíteni fogjuk kötelességünket.

Perczel Adolf kimagyarázza szavait, hogy nem akarta a bizottságot kötelesség mulasztással vádolni.

A tárgyhöz érdemben először Czeglédy Jeremiás szólott, rámutatván, hogy Ágoston Péter indítványának a város sertéshizlálásra vonatkozó része kivihetetlen, mert erre a város rá fog fizetni. — Molnár Imre szerint ez nem baj: ha a városnak némi áldozatába is kerül, hogy polgárai szükségletét kielégítse.

Sas Ede szerint a bajt gyökerében kell orvosolni, még pedig ott, hogy a termelőknél kell az árakat maximalni, mert hiszen méltányos és helyes dolog, hogy a termelő munkája gyümölcsét élvezze; azonban a mérték-telen uzsoráskodásnak gátat kell vetni. Egyes

terményekben most határozottan indokolatlan az áremelés. Ennek egy módja van: a törvényhozásnak kell a kérdést országosan rendezni. Bizonyos, hogy a közvetítő kereskedelem is sok visszaélést követ el. Elismerését fejezi ki a rendőrségnek, hogy kellő szigorral jár el. Egyébként mindkét indítványt elfogadja.

Materny Imre egy fontos dologra hívja föl a figyelmet. Kiáltó szükség Nagyváradon a vágóhid felépítése, mert ma nem tudjuk magunkat huskészllettel ellátni. Perczel Adolf a vásárcsarnokot sürgeti.

Sas Ede rámutat arra, hogy a buza jelenlegi maximális ára túl magas, a tanács fölterjesztésében kérje a buza ár leszállítását is.

Moskovits József dr. átmondott és a kérdés alapes tanulmányozására való beszédében kifejti, hogy a drágaság nem helyi baj, hanem országos, azért azon helyi intézkedésekkel segíteni föltötte nehéz. A jelenlegi buzaárak valóban túlságosan magasak, már pedig míg ez le nem szállítatik, eddig más cikkeket nem lesznek olcsóbbak, mert minden a lisztárakhoz simul. Tehát ezen kellene elsősorban segíteni, de erre nézve nincs kilátás addig, amíg Magyarországnak nem lesz demokratikus birtok-politikája. Áttérve a részletekre, kifogásolja, hogy a város lisztellátásának adminisztrálása igen költséges; egyébként pedig buzdítja a hatóságot, hogy vásároljon be minél nagyobb tömeg élelmiszert a lakosság ellátására. Az nem baj, ha erre a város rá is fizet; sokkal nagyobb lesz a nyeresége, ha polgárait a körülményekhez képest jól elláthatja és adó-zói nem érzik oly súlyosan a mai nehéz időket. (Általános helyeslés.) Elesen kikel mindennemű élelmiszer-uzsora ellen: aki ma élelmiszert meg nem engedhető hasznot szerez magának: valósággal hazaáruló. A módosabb közönség tanúsítson nagyobb tartózkodást: ne tobzódjék és ne verje fel az árakat. Azt is helyeselné, ha Bécs mintájára kimondaránk, hogy hetenként kétszer illos a hus.

Czeglédy Jeremiás ezt hevesen ellenzi.

Edelmann Menyhért dr. a hatóság kötelességének tartja, hogy a polgárság részére minél több élelmiszert szerezzen és így a közvetítő kikerülésével közvetlen juttassa a fogyasztóhoz. — Ágoston Péter utal arra, hogy milyen jól sikerült a feminista egyesület akciója, amely 480 kis kertet bérbe adott. Figyelmezteti a bizottságot arra is, hogy a német birodalom ama német városok esetleges veszteségeiért, amelyek élelmiszer ellátással foglalkoznak: garanciát vállalt. Ha a kormányhoz fölterjesztést intéznek, kérjenek itt is hasonló támogatást.

Ezután Lukács Ödön főjegyző foglalkozott az indítványokkal s az egyes felszólalásokkal. Először a Weiszlovits Gyula indítványát vette bonckés alá.

A marhalevelek átírásának korlátozását nem fogadhatja el, mert ellenkezik a törvénnyel. A széna szekérek rakását csak a vevő bírálhatja el, mikor vásárol. Az indítványnak azon részét, mely a rendőrség ügykörébe tartozik, úgy is teljes eréllyel végrehajtják. — A közvetítő kereskedelem megakasztására nincs joga a városnak, de a tulajdosok ellen már felirt a város.

Ezután a dr. Ágoston Péter indítványával foglalkozott a főjegyző, amelyet ugyan igen megszivlelendőnek tart, de azért azt teljes egészében nem lehet elfogadni, mert egyik másik pontja kivihetetlen. A sertés hizlalás nem valósítható meg, mert a városban összeszedett moslékból nem hiznának meg, sőt könnyen elpusztulnának. A hizlaláshoz szükséges tengeri pedig nem áll rendelkezésre, bár többször kértek a miniszter-től. Marhák vételét is megkísérelték, de olyan magas áron jött ajánlat, hogy azzal éppen nem csökkentették volna a drágaságot.

A baromfi keltetőgépek beszerzésére és

keltetőtelep létesítésére a kellő lépéseket már megtették. Hogy a tanítók konyhakertészetre oktassák a gyermekeket, helyes dolog lenne, de most nem vihető keresztül, mert erre alkalmas terület nincs. — Az állattartási tilalom felfüggesztése a város területén meg nem engedhető. Csak a sertés tartás van eltöltve a város bizonyos körzetében, s itt nem is engedhető meg közegészségi tekintetek miatt. A város többi részén pedig tartanak most is sertéseket.

A diszkertészet megszüntetése helyes, de ilyen alig van; ahol lehet keresztül viszik. Az élelmiszerek beszerzését eddig is foganatosította a város s a jövőben még jobban kiakarja terjeszteni.

A maximális árak megállapítása suly szerint már a tanács előtt is felmerült; egyes dolgokra el is rendelték, de általánosságban nem lehet keresztül vinni még a fővárosban sem. Egyes cikkeket csomónként, vagy ürmérték szerint lehet az árak tekintetében megállapítani.

A termelők nem hozhatnak magukkal suly mértéket. Ha ezt követelnék tőlük, elijesztenék a piactól. Erre nézve különben a főkapitány véleményét tartja kompetensnek.

A vágóhídi hűtőkészülék kérdése az új vágóhíddal függ össze; sajnos, hogy ez a háboru miatt halasztást szenvedett. Valamelyes hűtőkészülékről, habár egyszerűbb körülményben, azonban gondoskodni kell. A vásárcsarnok létesítése is szükséges, de most nem vihető keresztül.

A liszt-kezelésnél haszon jelentkezik, de ez szükséges más cikkeknél az esetleges veszteségekre. Így az akció végén alig lesz nyereség.

A buza most megállapított maximális ára magas, kétségtelenül az új búzára. Azt helyesli, hogy ennek leszállításáért írjon fel a város, mert ez befolyással van a többi élelmiszerek árára.

Azon kifogásra, hogy a lisztellátás sokba kerül, megjegyzi, hogy ennek az ellenkezője kitünik, ha vesszük a nyerstermények drágaságát. Összehasonlítást tesz a más városokban fennálló lisztárakkal s kimutatja, hogy Nagyváradon legolcsóbb a liszt. Rámutat részletesen, hogy csekély személyzettel mily óriási munkát végez az élelmezési ügyosztály.

A főjegyző terve az, hogy a város gondoskodjék továbbra is a lisztellátásról. A város kérje a gabonavásárlás jogát, amely kizárhatja, hogy bárki is vásároljon a saját részére gabonát. Vélt ménye szerint azért kell a város részére a vásárlási jog, mert a lakosság 60—70 százaléka nem tudja beszerezni a gabonát, de egyben kérje a város, hogy aki akarja és teheti, saját maga szerezhesse be a gabonát saját részére.

A város tanácsa feliratban kérte az összes élelmiszerekre a maximális ár megállapításának jogát és a kivétel korlátozását.

A piaci maximális árakat megállapították, amelyben lehet tévedés, de azt kiküszöbölik a tapasztalatok alapján.

Helyesnek vélné s ez a bizottság tetszésével is találkozott, hogy a piaci elővásárlás eltöltését reggel 7 óra helyett 9 órára kiterjesszék s hogy a piacon a termelők és a viszontelárusítók elkülöníttessenek.

A lisztre nézve kérték, hogy a kenyérliszt 80 százaléka buza és 20 százaléka tengeriből legyen keverve.

A husra nézve most kísérletet tesznek a huskonzervvel, amelyre előnyös ajánlat van. Az ülés után kéri, hogy a gulyáshus-konzervet izleljék meg.

A baromfi keltetőgépekről már gondoskodva van. Hálás elismerés illeti Ipolyi-Keller Gyulát a földmívelési kirendeltség vezetőjét, aki már 20000 korona hitelt eszközölt ki erre a célra s a város gondoskodik a telepről. Tervezik a nyulenyésztés meghonosítását is, továbbá gondoskodnak nagymennyiségű tojás beszerzéséről.

A zöldségfélékre nézve tárgyalt a főjegyző a szentjánosi konyhakertészettel s a

szerződést most készítik. A város szállíttatja be a terményt s bocsátja áruba.

Gondoskodik a tanács még más termények beszerzéséről is, hogy ármérséklő hatást érjen el. Szóval mindent megtesznek, hogy a közönség élelmezését megkönnyítsék. (Eljenzés és helyeslés.)

Gerő Armin elnök konstatálja az előadottakból, hogy szerencsés választás volt, mikor az élelmezési ügy vezetésével Lukács főjegyzőt bízta meg, az ő személye biztos garancia, hogy képes lesz ezt a nagy dolgot keresztül vinni. A bizottság nevében hálás elismerését fejezi ki a szép felvilágosításért. A határozati javaslat elkészítésével a főjegyzőt bízzák meg.

Ezután a bizottság tagjai a Bottó féle főziskolában megízlelték a Kornidesz és Társai iglói konzervgyár által bemutatott gulyás konzervet, amely kitűnő ízű, pompás készítmény. A bizottság tagjai pompásnak találták a városnak ajánlott konzervet, amely a mostani drága husarak mellett kitűnőnek ígérkezik.

Elkoboztak két héber imakönyvet.

Imádság volt benne a cárért.

— Saját tudósítónktól. —

Érmihályfalva közelében fekvő egyik kis községben pár nappal ezelőtt a csendőrök névtelen feljelentések után házkutatást tartottak egy lakásnál. A házkutatásnak indítéka a feljelentések azon része volt, amely arról szólt, hogy a kérdéses helyen olyan két imakönyv található fel, amelyekben az orosz cárért, továbbá az anyacárnéért stb. szülő imák vannak.

A csendőrök házkutatásának meg is volt a kívánt eredménye. A két ominozus imakönyvet megtalálták. Azonnal le is foglalták és beküldötték a kir. ügyészséghez. A kir. ügyészség ez ügyben átírt a kir. törvényszék büntető bíróságához, hogy koboztassa el a könyvet.

A kir. büntetőbíróság Ember Géza elnöklete alatt foglalkozott a héber imakönyvek dolgával. Az imakönyvekben foglalt inkriminált ima fordítását Ember Géza elnök olvasta fel.

Az ima címe: Ima a császár jólétéért.

A szövege kivonatossan a következőképpen szól.

Kegyelmes Isten. Királyok királya kérünk téged, hogy segítsed meg Nikolaj Alexandrovics cárt, Mária Fedorovna anyacárnét, Mária Pavlovna cárnét és György Nikolajevics trónörökösöt a te égi kegyelmeddel és jóságoddal.

Királyok királya védjed és oltalmazd meg ezeket, hogy velünk együtt Izrael összes népei kegyelemben éljenek.

A két lefoglalt héber imakönyv közül az egyik Przemyslben nyomtatott, a másik ismeretlen helyen.

A büntető perrendtartás értelmében a büntetőbíróság a két lefoglalt héber imakönyvet elkobozta és példányonkinti megsemmisítését rendelte. Továbbá elrendelte, hogy a bíróság ez ügyben hozott ítéletéről értesítsék a kir. ügyészség, valamint Magyarország összes bíróságai és a belügy-miniszter is.

Adakozzunk fémtárgyakat a hadsereg céljaira.

Miért maradnak távol a termelők.

Lukács Ödön panasza.

A Tiszántúl volt az első organum, mely felpanaszolta, hogy Biharvármegye területéről az utóbbi időben sokkal kevesebb élelmicikket hoznak be Nagyváradra, mint a múlt években. Utána jártunk a dolognak és megállapítottuk, hogy a legtöbb járásból egyenesen a közigazgatási hatóságok rendelkezésére nem mernek behozni semmiféle élelmiszert. A községekben ugyanis rendeletet adtak ki, melyben a községi lakosság belső élelmezésének biztosítása érdekében egyenesen megtiltották a kivitt. Ma aztán úgy áll a helyzet, hogy míg a vidéken bővíben vannak mindennek, addig Nagyváradra nem mernek bejönni a megszokott termelők s a nagyvárad közönség nélkülöz.

Ennek a komoly alapot nélkülöző szigorú óvatosságnak nem szabad tovább is életben maradnia. Elvégre az egész világon a falvak adják meg a városok táplálékát, miért lenne Biharvármegye kivétel, mikor itt a vidéken a behozatal nem veszélyeztet a külső lakosság létfenntartását.

Felszólalásunk alapján Lukács Ödön városi főjegyző tegnap átiratilag fordult ebben a dologban Fráter Barnabás alispánhoz. A főjegyző a fentieket ismét felpanaszolja és arra kéri az alispánt, hogy a közigazgatási hatóságok alaptalan rendelkezésének további végrehajtását függeszték fel.

Fráter Barnabás alispánnak még ezidőig nem volt ezekről a dolgokról tudomása. Ha valamelyik esetből kifolyólag hivatalos akta keletkezett, azt a főszolgabíró úgy tüntette fel, hogy ő csak az összevásárlást tiltotta meg s ezen az alapon az illető panasztevőt el is utasította.

Lukács Ödön főjegyző átiratának bizonyára meg lesz a kellő eredménye és ismerve Fráter Barnabás alispánt, meg lehet róla győződve Nagyvárad város közönsége, hogy orvosolni is fogja a bajt. Mindenestre nagyon nehéz feladatról van szó, mert, ha az összevásárlókat a vidékre szabadítják, akkor nemcsak Nagyvárad élelmezését fogják onnan lebonyolítani, de még a külföldi kereskedők is meg fognak jelenni. Épen a napokban történt, hogy egy tojás nagykereskedőnek tiltották be a vásárlást. A kereskedő 150 waggon tojást akart összeszedni még pedig nem Nagyvárad részére, hanem egyenesen külföldre szállítás céljából.

Nagyon megkell tehát fontolni a dolgot, nehogy Nagyvárad is meg Biharvármegye is üres kamarával maradjon a bőség mellett.

Törvényszéki esetek.

Lelövéssele fenyegette az apját.

Balogh Imre nagyszalontai szabósegéd igen szorgalmas munkás volt. Nem költekett és fizetésének legnagyobb részét odaadta mindig az apjának. Így mintegy 340 korona gyűlt össze szorgalmas spórolás révén az édesapjánál, Balogh Lajosnál. Ismeretlen okból egyszer azonban feszültté vált a viszony az édesapa és a fia között. Holmi apró kalamitások támadtak, aminek következményeképpen Balogh Imre visszakövetelte apjától a nála összegyűlt 340 koronáját. Az apa vonakodott ezt visszaadni.

Erre egy este a fiatal Balogh Imre, mikor az apjával összetalálkozott az utcán, elővette a revolverét és azt a földnek sítve, fenyegetve mondta:

— Ha meg nem adja a pénzemet, akkor lelövöm.

Nemsokára az eset után a fiatal Balogh Imre elküldötte apjához Boros Mihály gazdát azzal a megbizással, hogy kérje el az apjától a pénzét.

Az apa ekkor adott is 80 koronát, de többet nem akart adni.

A fiu az apa ezen magatartása miatt féktelen haragra gyult és ismét fenyegető hangon mondotta:

— Ha nem adja meg az apám a pénzemet, lelövöm és végzek vele.

Az öreg Balogh Lajos erre feljelentette a fiát a csendőröknel. Ezek az apát fenyegető fiut le is tartóztatták.

A kir. ügyészség zsarolás büntette miatt emelt vádat a fiatal Balogh Imre ellen. Az ügyet tegnap tárgyalta a büntető bíróság. A fiatal Balogh Imre őszintén bevallotta, hogy az apját lelövéssele fenyegette két ízben is, mert így akarta megkapni tőle a pénzét.

A bíróság Balogh Imrét bűnösnek monddta ki és elítélte zsarolás büntette miatt 6 havi börtönre.

Az elítélt felebbezett.

Elítélt libatolvaj.

A múlt év szeptemberében Esztár községből libákat hoztak be a várad piactára Széles Istvánné és Kéri Ágnes. Egymás mellett állottak és így árultak. Széles Istvánné már eladott 4 libát, mikor egyszerre piaci kofák vették körül és alkudozni kezdtek a még meglevő 5 libára. Amíg a libák kézzel kézzel jártak és a kofák alkudoztak, az egyik liba eltűnt Schwartz Izidorné kofa kezén.

Mikor ezt a paraszt asszony észrevette, már a libának hiült helye volt. De ezért a paraszt asszony kifejezést adott annak, hogy Schwartz Izidorné lopta el a libát.

A kofa asszonyok a paraszt asszonnyal erre felmentek a rendőrségre, ahol nagy patáliát csapva a szegény paraszt asszonyt összeverték. Az ügy azután a kir. járásbírósághoz került, amely Schwartz Izidornét felmentette a lopás vádjá alól. A kir. járásbíróság ítéletét a paraszt asszony megfelebbezte.

A kir. törvényszék fellebviteli bírósága dr Szöllőssy Gyula elnöklete alatt tegnap foglalkozott az ügygel és a kir. járásbíróság által felmentett Schwartz Izidornét libalopás miatt 4 napi fegyházra és a felmerült költségek megfizetésére ítélte.

Rágalmazó asszony.

Janernik Józsefné kolozsvári-utcai házában péküzletet akart nyitni Csapó Lajos. A pékműhelyül szolgáló helység megvizs-

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

gálására elmentek hivatalból dr Barna Ármín orvos, Grundböck István városi építész és Vadász József rendőrfelügyelő. A hivatalos közegek megvizsgálták a helységet és ezt alkalmatlannak találták pékműhelynek a céljaira.

Mikor Janerinkné meghallotta a hatósági közegek kijelentését dühösen kifakadt:

— Igen nem engedik meg. Bezzeg ha adnék mindegyiküknek 20 koronát, mindjárt megengednék. Tudom, hogy pénzért megengedték egy másik helyen a pékműhelyt, jól lehet az sem volt alkalmas. Ezt nekem egy péksegéd mondta.

Az asszonyt a hatósági közegek ilyen brutális támadásra ott hagyták és egyuttal feljelentették rágalmazás miatt.

A büntető bíróság a kir. ügyészség vádja alapján a hatósági közegeket rágalmazó Janernik Józsefnét rágalmazás, vétsége miatt 450 korona fő- és 50 kor. mellékbüntetésre ítélte el.

Az elítélt asszony felebezett.

A központi járás hadikölesönjegyzése.

Kétségtelen, hogy Biharvármegyében a vidék a második hadikölesön jegyzésében sokkal intenzívebb módon vett részt, mint az elsőben. Az elért szép eredménynek főként az volt az indító oka, hogy a közigazgatási tisztikar felfogva a dolog nagy jelentőségét, fáradságot nem ismerve mindent elkövetett, hogy a lakosság is megértse a dolgot s minél többen vegyenek részt a nagy állami akcióban.

A vármegyében elért nagyszerű eredményben első helyen a központi járás áll. Itt Nagy Márton főszolgabíró fejtett ki különös elismerést érdemlő munkásságot s az eredmény valóban méltó arányban áll az ő fáradságos munkájával. A központi járásban a következő jegyzések történtek:

I. A Bihari Hitelszövetkezethél: Ungváry Imre 300, özv. Méhes Károlyné 10.000, Róm. katolikus templom 400, Szent Antal kenyere 100, Róm. katolikus iskola 200, Terge János 200, Bagdi Károly 800, Szabó Lajos 500, özv. Szabó Lajosné 300, K. Szabó István 5000, Győr Albert 300, Győri Istvánné 300, Ref. egyház fent. alap 1000, Szegény alap 100, Szabó Sándor 1000, Gusztus György 1100, Gusztus János 200, Szabó Eszter 600, Szilágyi András 3000, Szabó Lajos 500, Szücs Lajos 500, Putnoki Lajosné 200, Korán Sándor 800, ifj. Terge Lajos 1000, K. Szabó Ferenc 200, Végh János 2000, Murin László 1600, Ujvárosi István 1400, Gécsi Ferenc 450, Papp Aronné 2000, Kuki Zoltán 200, Megyeri István 600, Biró Erzsébet 300, Ujvárosi Sándor 500, Tarr Juliánna 100, Szabó Bálint 1000, id. Szabó Lajos 600, N. Méhes Károly 1000, Sárközi Lajos 500, özv. Szappanos Zsigmondné 600, ifj. Szappanos Zsigmondné 100, Lakatos Imre 1000, Mata Józsefné 600, Simon Ferenc 400, Fábrián Sándorné 300, Tarieska Sándor 1300, Békeffy Mihály 500, Nagy Ilonka 2000, Szőke Sándorné 200, Bihari Imre 400, özv. Ötvös Mihályné 1000, Szilágyi András 600, Szücs Sándorné 300, Fábrián Zsigmondné 300, özv. Győri Mihályné 2700, id. Bihari István 1000, Bihari Margit 300, Bátori Imre 100, Zakar Mihály 2500, Farkas Mihályné 1900, Büti Ilona 100, Sz. Szabó Bálint 1000, Vajda Imre 200, Tarr Jánosné 200, özv. Darabont Lajosné 100, id. Lakatos Imre 2000, Barta István 100, Buzgó Mihályné 400, Vi-

rág Mihályné 200, Békési István 200, Békési Sándor 200, Arató József 50, S. Szücs Máttyás 100, Szücs Mihály 150, Sepsí István 100, Varga Lajos 200, Ungváry Imre 100, Marjai Alkert 200, Kutfurrási alap 1050, Legelő M. alap 1100, Szegény-alap 1000, Törzsvagyon alap 100, Kovács József 1400, Szilágyi István 400, Munkás segély-alap 50, Önkéntes tűzoltó 50, Szobor-alap 50, Szabó Máttyás 100, özv. D. Szabó Máttyásné 100, Id. Bagdi József 100, Kocsor István 50, Okányi Mihály 50, Okányi Sándor 50, Domokos Károly 50, Szabó Sándor 200, K. Szabó István 500, Szücs Sándorné 150, Fehér Józsefné 800, Ifj. Bagdi Károlyné 300, Id. Bagdi Károlyné 800, Pongor Józsefné 500, Debreczeni Juliánna 200, Hadban el-esettek-alapja 50, Szilágyi András 200, Lakatos Sándor 6000, Takász Sándor 300, Szabó József 1000, Weisz Ilona 50, Győri Mihályné 200, Zakar Mihályné 500, Szabó Imréné 100, Szabó Bálintné 800, Goldstein Sándor 100 korona. Összesen 85600 korona.

(Folyt. köv.)

..HIREK..

Harctérre akarnak menni a beteg 37-esek.

Korbucz Ágoston a tenkei járás irodatisztje annak idején önként jelentkezett katonának, hogy ő is kivegye részét az orosz pusztításból. Azóta már meg is járta az északi harctérre, ahol ügyessége és vállalkozó szelleme folytán nem egyszer bízták meg fontos feladatokkal. Hogy nem bujt el a veszedelmek elől, azt legjobban bizonyítja az a 4 lösebb, tifusz, tüdőcsueshurut, amivel felszerelve kórházba vezényelték a lőárokból.

Eddig szerencsésen kigyógyult a tifusból, lösebekből, csupán a mindkét oldali tüdőcsueshurutja maradt még meg, de bizik benne, hogy rövidesen megszabadul ettől is. A jeles tisztviselő, aki idehaza a főszolgabírói hivatalban is alaposan kivette részét a munkából, jelenleg Zomborban van a kórházban, honnan érdekes, a katonaság hangulatát hűen visszatükröző levelet írta haza.

A levélből adjuk a következőket:

A nyavalyás taljánok okvetetlenkednek, de ne várják, hogy mi bihari fiúk is beleszóljanak a koncertbe, mert úgy gondolom, hogy azon helyen, ahol mi leszünk, ha életünkbe is kerül, rendet teremtünk. Érdekes, hogy valamennyi 37 es baka, akik a kórházból kerülnek ide, mint lábadozók, kéri a harctérre való küldésüket. Magam is úgy vagyok vele. Dacára annak, hogy az északi dárídóból tifusszal, egy pár lösebbel és tüdőcsueshuruttal jöttem haza, még mindig meg van bennem, sőt nagyobb lelkesedés, ami azelőtt volt. Bizony mondom, szeretnék egy néhány olaszt a tulvilágra küldeni „privádnernek.“ Rettenetes galád népség, amit soha el nem felejthetünk nekik, de ők is évszázadok múlva is eszökben fogják tartani a magyar kéz erős voltát.

A katonaság hangulata kitűnő mindenfelé. Különösen el vannak keseredve az emberek az olaszok ellen. Talán még a szerbket sem gyűlölték annyira.

* **Katonai kitüntetések.** A király megparancsolta, hogy *Weinrich* Károly 101. gy. e. beli hadnagynak és *Tobis* Konrád 70. gy. e. -beli főhadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a legfelsőbb dicséret elismerés tudtul adassék. *Ullrich* József 37. gy. e. -beli főhadnagy, éllemezési tisztnek a koszorus arany érdem-

keresztet a vitézségi érem szalagján, *Fodor* Mór 101. gy. e. -beli számvivő altisztnek pedig a koronás érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta a király az ellenséggel szemben tanúsított kitűnő és önfeláldozó szolgálatuk elismerésül.

* **Kolera a vármegyében.** Ujpalotán *Körözi* József népfelkelő tudvalevőleg kolerában meghalt. A megfigyelés alá vett felesége szintén megkapta a bajt és belehalt a járványba. A községet szigorú zár alá vették öt napra. A zárlat most járt e. Öt nap alatt újabb megbetegedés nem fordult elő s így a községet a zár alól felmentették. Tegnap a vármegyében Ottomány községben fordult elő újabb járvány. Egy aratásra kiadott orosz fogoly betegedett meg kolerában és bele is halt. Ezen kívül egy újabb megbetegedés is fordult elő a foglyok között. A községet zár alá vették.

* **Érettség a felső kereskedelmi iskolában.** A nagyváradai felső kereskedelmi iskolában folyó hó 21., 22., 23. és 24-én folytak le az érettségi vizsgálatok dr Ferenczi Zoltán udvari tanácsos és dr Thiering Oszkár egyetemi magántanár elnökelete alatt. Az érettségi vizsgálatok eredménye a következő volt:

Jelesen megfelelték: Ginsztler Ernő, Hillinger István, Kupfer Miksa és Markovits Márton. *Jól megfelelték:* Altman Béla, Blau Albert, Guvinán Andor, Fried Rezső, Guttfried Sándor, Helyfi György, Izsák Aladár, Kohn Pál, Kölesey Béla, Kun József, Neumann Ferenc, Sarkadi Elek, Schwartz Mór és Spitzer Sándor. *Megfelelték:* Adler Ferenc, Bartók Béla, Bereczky Sándor, Blau Péter, Dávid Ignátz, Fenyő Jenő, Freund Gyula, Fleischer Sándor, Freiburger Jenő, Gremperger Sándor, Hatfaludy Ferenc, Jakab Márton, Katz Ferenc, Klein Árpád, Kohn Mihály, Kományi Dezső, Lamm János, Lebovits Ármín, Popper István, Schwartz László, Sebesy Károly, Steiner Endre, Stern Miklós, Szász János, Tóth László és Wellner Károly.

* Olvasnivalót a sebesülteknek!

A Vörös Kereszt nagyváradai fiókját fölkerlte a villachi kórházparancsnokság, hogy az ott levő magyar és román katonák részére hirlapokat, folyóiratokat stb. küldjenek. A Vörös Kereszt ezuton kéri föl a közönséget, hogy aki birtokában van magyar és román nyelvű lapoknak, könyveknek, az a nem szükséges példányokat a Vörös-Kereszt „Jobbkéz“ osztályának (törvényszéki palota, földszint, balra, 25. sz. ajtó) vigye föl.

* **A Veres-Kereszt nagy tombolája.** A Veres-Kereszt nagy tomboláját folyó hó 27-éről egy-két hétre elhalasztja. Kéri a lelkes ifjúságot, tekintve a szünidőt — készítsenek tombola tárgyakat — női apró kézimunkát, szép levelező lapokat, dobozokat stb., továbbá buzgó hölgyeinket, hazafias érzelmű kereskedőinket egy-egy oly tárgy ajándékozására, amit nélkülözhetnek. Az eddig beérkezett 400 tárgy a Vörös-Kereszt Jobbkéz helyiségében (Törvényszék 25. ajtó) látható s az ujakat is ott veszi át a rendezőség, Palotay és Schwarz a Royal előtt tartott Medgyaszay kabaréból 50 koronát adott a Vörös-Kereszt Jobbkéz javára.

* Adomány a nőegylet részére.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet részére a Nagyvárad Takarékpénztár r.-t. sa-ját alapítványa gvarapítására 50 koronát adományozott. A Vörös Kereszt a háborus délután jövedelméből egyletünknek 186 K 86 fillért juttatott. Ezenkívül Korda János hadnagy 6 K, Csécsi Nagy Aladár hadnagy 4 K, dr Böhm Ferenc zászlós 4 K, Mészáros Sándor hadnagy és Korda István 10—10 koronát adományoztak egyletünknek, mely

jótevény adományokért hálás köszönetet mond a biharmegyei és nagyváradai nőegylet elnöksége.

*** Siremlék árverése.** A Kuria jogegységi tanácsa a napokban érdekes döntvényt hozott. A bíróságok többiben egymással ellenkező ítéleteket hoztak abban a kérdésben: lehet-e végrehajtást foganatosítani a temetőben levő siremlékek ellen. Volt olyan bíróság, amely kimondotta, hogy a siremlék — ha már a temetőben elhelyeztetett — végrehajtás tárgya nem lehet. Ezzel szemben egy másik bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a sírkő lefoglalható ingóság. Dr Weisz Mór rabbi, a pesti Chevra Kadisa központi temetőjének lelkésze, az egységes joggyakorlat kedvéért egy ilyen pörben elterjesztéssel fordult a Kuriához, amelynek hetedik jogegységi tanácsa Günther Antal elnöklésével a következőképp döntött:

A síroknak és sírboltoknak az 1908: XLI. törvénycikk 2. §-ának 1. és 3. pontjában lefoglalhatónak kimondott felszerelésére végrehajtást akkor is lehet foganatosítani, ha azt a köztemetőben levő sírnál vagy sírboltnál már elhelyezték. A döntvény megokolása szerint a törvény határozottan úgy intézkedik, hogy a sír vagy sírbolt felszerelése csak vételár fejében foglalható le. A vitás esetben pedig a felperes tényleg ki nem fizetett vételár fejében kért végrehajtást. Más kérdés az, hogy a köztemető tulajdonosát, jelen esetben a pesti Chevra Kadisát, megilleti-e a perorvoslat joga, amikor maga a sír vagy sírbolt tulajdonosa nem élt jogorvoslattal. A Kuria erre a kérdésre igennel felelt, mert a köztemető tulajdonosának megvan az az örököségi joga, hogy a kegyelet tárgyát szolgáló sírok háborítva ne legyenek s hogy a kegyeletnek általános érzése meg ne sértsék.

*** Adomány a Vörös-Keresztnek.** A rézgálic kiosztásánál a költségekre fölvevett összegből 90 korona meg maradt. Ez összeget a hegyközség a Vörös Keresztnek adományozta szerkesztőségünk útján. Rendeltetési helyére juttatjuk.

*** Id. Tóth Elek temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután id. Tóth Elek temetése a Szilágyi Dezső-utcai gyászházból. A temetést Imrik S. Zoltán c. kanonok, esperes-plébános végezte, a mely után a Szigligeti-színház énekkara lélekemelő gyászadalokat adott elő. A szertartás végeztével az impozáns gyászmenet a nagyszámu résztvevő kíséretében az olaszii temetőbe vonult, ahol örök nyugalomra helyezték az elhunytat. A temetésen megjelentek a Szigligeti színház itthon levő összes tagjai. dr Némethy Gyula tb. kanonok, Halász Gyula plébános, Szmekka L. Ödön igazgató, Kertész Miksa, Beke Boldizsár, Varga Aurél, Bertram Brunó, Vízny Lénárt, dr Schweiger Ede, Hermann Aladár, Stark Gyula igazgató, Kerekes Elek főpénztárnok, Nyisztor Adorján, dr Papp Károly, Papp György stb. stb. Koszoruk a következők: Drága jó uramnak — nagymama. Lexsi és Janka — felejthetlen apánknak. Ilus és Lexi — a legjobb nagyapának. Felejthetlen sógornak — Eszti, Mariska, Ferus. A kedves öreg bácsinak — utolsó üdvözléssel. Légy boldog Istennél — dr Némethy Gyula. Tóth bácsinak szeretettel — Erdélyi Miklós és családja. Tóth bácsinak utolsó üdvözléssel — Lakatos Ilonka. Szigligeti-színház tagjai — Id. Tóth Eleknek. A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata rendezte nagy pontossággal.

*** A selyemhernyótenyésztők figyelmébe.** Köztudomású dolog, hogy a háboru kezdete óta nagy hiány mutatkozik

aprópénzben. Nehogy emiatt a selyemgubó-beváltás alkalmával a vételár kifizetése nehézségekbe ütközzék, figyelmeztetjük a selyemgubótermelőket, hogy megfelelő mennyiségű aprópénzt 2 és 1 koronás, 20, 10, 2 és 1 filléres váltópénzt vigyenek magukkal, hogy szükség esetén egy 10 koronásból visszatudjanak adni, mert nincsen kizárva, hogy a pénztár, mely a gubóvetelárak kifizetésére már utasított, nem tud kellő mennyiségű aprópénzt szerezni s így nem tudná az esedékes vételárt az egyes tenyésztőknek akadálytalanul kifizetni, ami azután felesleges idővesztéssel és hiábavaló kellemtelenséggel járna a termelőre nézve. A fi ezen figyelmeztetésünket betartja, haladéktalanul megkapja gubóiért a járandóságot. Szekszárd, 1915. évi június hó 5. én. M. kir. orsz. selyemt. felügyelőség, Szekszárdon.

*** Élet a Püspök-fürdőben.** Azt hittük, hogy a mostani háborus viszonyok teljesen megbénítják az idei fürdő szecszont, azonban azt látjuk, hogy a régi híres Püspök-fürdőt ez évadban is tömegesen keresi fel a közönség, hogy a kitűnő gyógyvizű áldásos hatását kihasználja. Naponkint telt vasuti kocsik szállítják ki a közönséget s az állandó vendégek is sokan vannak. A pompás uszoda is sok közönséget vonz. Dancs János fürdőbérlet mindent elkövet, hogy vendégei a legnagyobb kényelmet feltalálják a szép fürdő helyen s azoknak szórakozásáról is gondoskodik. A fürdőben kitűnő zenekar: Belényesi Dankó Pali kitűnő bandája játszik.

*** Bitangóságban talált ló árverése.** Rendőrfőkapitányi hivatal, mint rendőr büntetőbírószék ezennel közhírré teszi, hogy folyó hó 9-én bitangóságban talált 1 drb ló a folyó hó 28-án d. e. 10 órakor a lóvásártéren tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladták. Nagyvárad, 1915 június 25. Rendőrfőkapitányság.

*** Nagyvárad és vidéki gyengélkedő katonasághoz küldök figyelmében.** Óvakodjanak a hamisított konyakoktól és boroktól. Ajánlok valódi konyakot, bort, likört, rumot, szilvóriumot, seprőt, boroviczkát. Egy nagy üveg valódi konyak 3 korona. Harctérré szállítok 35 dekás posta dobozokat és 5 kilós posta ládákat ingyen csomaglással. Valódi Suchard kakao 1/4 kiló 1.90 Szardínia nagy doboz 80 fillér. Szalámi, lipói turó, málnaszörp, cukorkák nagyban árak mellett. Osté, fillé, ruszlik és sóshering külön halosztályamban kaphatók. Vigyázat! Aszódi 8-féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan. Aszódi Kossuth-utca és Rákóczi-ut.

*** Szeplő-májfolt ellen megbecsülhetetlen az YPO krém és szappan,** mely eltünteti a ráncokat, miteszereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13-02.

*** Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házában két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Kiadó modern berendezésű butorított szobák fürdőszoba használattal** katonatisztek, kadettok, önkéntesek és civil uraknak, esetleg szolgaszobával hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor-u. 4.

*** Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 1. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutá-ayos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r.t.

*** Okleveles tanító, a nagy szünidőre magántanítást vállal. Cim a kiadóban.**

x Mindennemű **molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

*** Három szobás utcai lakások** a város központjában, I. és II. emeleten előnyös bér mellett kiadók, a Biharmegyei Takarékpénztárnál, Kossuth-utca 3. sz.

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

*** Forolín** biztos és gyors hatású háziszser kéz- és lábizzadás ellen üdít! szagtalanít! nem zsíros! nem ragad! Ára 1 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

*** Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

*** Zsuzsi kisasszony** a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simon Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszéli kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Húr különlegességek.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házában AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbankrt.-nál.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

Legújabb táviratok.

...

Előrehaladó támadásunk a Dnyeszternél.

Német sikerek a francia fronton.

Berlin, június 25. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Chouchevtól délre közelharcban több géppuskát zsákmányoltunk. A labirinth-állásunk ellen ismételt ellenséges előretöréseket visszavertük.

Az Argonneok nyugati szélén egy francia zászlóaljnak előretolt új állásunk ellen intézett támadása az ellenség súlyos veszteségei mellett összeomlott. Ellentámadásban elragadtunk az ellenségtől még egy árkot, két erődházzal együtt, 3 újabb géppuska és 3 aknavető jutott kezünkre.

A Maas-magaslatokon Trascheetól nyugatra megindított támadások teljesen meg-hiusultak. A Trascheetól keletre visszafoglaltunk egy az ellenség által szívósan védelmezett összekötő árkot.

Leintreynél, Lunevillétől keletre kisebb ellenséges vállalkozásokat meg-hiusítottunk.

Keleti hadszíntér.

A tegnap elfoglalt Kopaciska falut ismét kiürítettük. Chorzeletől délkeletre, Stegna

faluk közelében csapataink heves harc után az ellenséges vonalok egy részébe behatoltak és ott szilárdan megvetették lábukat.

Délkeleti hadszíntér.

Worsch vezérezredes csapatai az ellenség üldözése közben az Ilzétől délre átlépték az erdős vidéket.

Mackensen tábornagy hadseregeinek helyzete lényegében változatlan. Haliától északnyugatra Linsingen tábornagy hadseregének egyes részeit a tuleróval fellépő ellentámadások elől Martinownál a Dnyeszter déli pontjára kellett visszavennünk.

Tovább a folyón felfelé előre haladó támadásban vagyunk. A hadsereg balszárnya Chodorownál áll. (Min. eln. sajtóosztály.)

Az oroszok tehetetlen erőlködése.

Budapest, június 25. (Saját tudósítónk.) Csernovitzból jelentik: A bukovinai fronton az erdős Dnyeszter-terepen és a magaslatokon az orosz rohamtámadások állandóan tartanak. Munió hiányában tömegek feláldozásával akarnak sikereket elérni, hogy irtózatossá legkeletibb támaszpontjukat, nyugatról keletre visszaözlő seregeik részére.

Egy ellenséges gőzös elsüllyesztése.

Budapest, jun. 25. (Saját tudósítónktól.) Konstantinápolyból jelentik: A Kalimos- és Lemos-szigetek között egy ellenséges zászlóval ellátott gőzös eltűnt a hullámok között. A partról megfigyelték, hogy hatalmas vizsugár szökkent fel utána.

IRODALOM

A Társaság. A háborús cikkek és tárcák sokadalmában szinte jólesően hat az a kedves, érdekes leírás, a melyben Malonyay Dezső a szentföldet ismerteti. A Társaság új számában. Dobay István ismét színes, közvetlen hangú konstantinápolyi levelet küldött, míg Sável Kálmán pompás huszáreseteit folytatja. Rózsa Miklós cikke, a Miért? rovat aktualitásai, Megyery Ella, Barza Ferenc, Szegedy Miklós versei és több más apróság teszük változatosabbá az új számot, melynek illusztrációi ezuttal is gyönyörűek. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

VIGADÓ

mozgó-színházban

1915. június hó 26-án

ma Szombaton 4 előadás

d. u. 3, 5, 7 és 9 órákor

Deésy Alfréd

és társulata vendégfelleptével

ATTAK

(Jönnek a vörös ördögök)
Kinema skecs 4 felvonásban.

Rendes helyárák.

Jegyek a pénztárnál d. u. 2 órától
előre válthatók.

Felhívás

Nagyvárad város közönségéhez!

A háborúval kapcsolatban fellépni szokott fertőző betegségek behurcolásának és elterjedésének megakadályozására a következő

ÖVRENDSZABÁLYOK

pontos betartását és követését rendeljük el:

a) Minden háztulajdonos, szállodák, vendégfogadók, korezmák, éttermek, kávéházak, gyárak, iparműhelyek, intézetek, üzletek, nyilvános helyiségek stb. tulajdonosai kötelesek a köztisztaság fenntartása céljából a szemetet és trágyát naponta a hatóság által megállapított és városrészenként kijelölt szemételepre kihordatni, az udvart, házelejét és folyókat naponta a reggeli órákban felsepergetni és kitakarítani.

Szemétládát, árnyékszékeket, emésztő-gödört és folyókat naponta kötelesek fertőtleníteni és pedig vagy frissen készült mésztejjel, mely egyrészt frissen oltott mész és három rész víz keverékéből áll, vagy 5 százalékos Carbololdat, vagy 5 százalékos Lysol-oldattal. Ezen fertőtlenítő folyadékokból az árnyékszékekbe naponta két liternyi mennyiség öntendő, a többi helyek pedig szintén bőségesen fertőtlenítenedők.

b) A lakások tisztán tartandók, naponta többször szellőztetendők és a bennük levő tárgyak nedves ruhával letörölgendők. Különös gond fordítandó a legyek és élősdiek irtására, minthogy ezek gyakran terjesztői a ragályoknak. A lakosság tartsa magát tisztán, sűrűn mosakodjék vízvezetési vízben és kezét evés előtt mindenki mossa meg.

c) Evésben és ivásban mindenki mértékletes legyen. Nyers eledelt lehetőleg ne egyék, gyümölcsöt megmosva, hámozza. Elelmicikkek a legyek ellen megvédendők.

d) A Körös vízének használata bármely célra tilos, ugyancsak nem szabad az egyes házakban még meglévő kutak vizét sem ivásra, sem főzésre, sem mosogatásra használni.

e) Piaci árusok, elelmicikkek árusítói kötelesek helyiségeiket, bódéikat és árusítóasztalaikat a legtisztábban tartani, különösen nagy gondot fordítsanak vendéglősök, kávéháztulajdonosok, cukrászok, ételkifőzők, mézszárosok, hentesek és pékek üzleteikre és műhelyeikre, hogy ugy helyiségeiket, mint áruházaikat és áruikat a legnagyobb tisztaságban tartsák. Elelmicikkek zárthelyen vagy tiszta ruhával letakarva tartandók, hogy portól, legyektől megóvassanak. Romlott és hamisított élelmiszerek elárúsítói a legszigorúbban fognak büntettetni.

f) Ragályfogó áruk raktárait, u. m. rongy, csont és bőrtelepeket naponta fertőtleníteni kell. Érkező árukat azonnal.

g) Sertéshizlaldák, ólak, istállók és szárnyas állatok ketrecai állandóan tisztán tartassanak és naponta fertőtlenítenednek.

h) Hányás és hasmenéssel járó kolerára, typhusra gyanus, vagy gyanus kiütéssel járó megbetegülésnél azonnal orvost kell hivatni és a hatóságnak bejelenteni.

i) Fertőzött helyről jött személyek, podgyászok elelmicikkeket, különösen szennyes ruhákat tartalmazó csomagok a hatóságnak sürgősen bejelentendők, hogy a kellő ellenőrzés és fertőtlenítés keresztül vihető legyen. Különösen köteleztetnek erre szállodák és szállóhelyek tulajdonosai és vezetői.

A hatóság eljárása magában nem elég a fenyegető járványok elleni védelemre, minden polgárnak ki kell ebből venni részét és e tekintetben számítnunk is Nagyvárad város intelligens lakosságának a támogatására, mert e nélkül küzdelmünk meddő maradna.

Végül megjegyezzük, hogy amennyiben ezen felhívásnak egyesek eleget nem tennének, ellenük a törvényes eljárás folyamatba fog tétetni és minden kihágás a legszigorúbban fog büntettetni.

Nagyvárad, 1915 június hó.

Nagyvárad város tanácsa.

Ő csász. és Apost. kir. Felségének

legfelső felhatalmazása folytán.

A közös katonai

jóteknony célokra szánt

31. csász. kir. államsorsjáték.

Ez a sorsjáték 21.146 készpénz-nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A húzás 1915 július 15-én nyilvánosan fog megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a jóteknonycélu sorsjátékok osztályánál, III. k. Vordere Zollamtsstrasse 5. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, pósta-, táviradivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától.
(Jóteknonycélu sorsjátékok osztálya).

Hirdetmény.

Egy magasabb katonai parancsnokságnak átmenetileg Nagyváradra történt helyezése folytán nagyobb létszámú katonatiszt jön városunkba.

Az ideérkező katonatisztek egy részének — az eddigi gyakorlathoz képest — szállodákban való elhelyezése ez idő szerint nem eszközölhető, részben a szállodák teljesítőképességének korlátozott volta, részint azért, mert a Nagyváradot felkereső vidéki vagy átutazó közönséget a szállóhelyektől teljesen megfosztani nem lehet.

Ez okból a tisztai beszállások céljaira a magántulajdont képező s az 1879. évi XXXVI. t. c. 9. § a értelmében szállásadásra kötelezett házak fognak igénybe vétetni, természetesen az arányos teherviselés elvének megfelelően.

A számadási kötelezettség megállapításánál a következő irányelvek szolgálnak:

A tisztai szállásadás kötelezettsége a ház birtokost terhelvén, az elsősorban a háztulajdonostól követeltetik, amennyiben a háztulajdonos nem lakik házában s az 1879. évi XXXVI. t. c. 15-ik §-ában megadott azon

jogával, hogy az elszállásolás végett hozzá utalt tisztet ugyanazon városrészben fekvő más helyiségbe saját költségén kellően elhelyezheti, nem él s a bérbeadott lakások valamelyikében alkalmas, kellően bebutorozott szoba van, az a lakótól is igénybe fog vétetni az előirt illeték fejében.

Ezen alapelvek alapján történendő elszállásolás foganatosításával a városi katonai ügyosztály által kiküldött szállásbiztos a tisztai szállások kijelölése végett a helyszínen meg fogna jelenni. Miután a haderő érdekeinek bármily tekintetben való előmozdítása a jelenlegi nehéz időkben mindenkinek hazafias kötelessége s meg vagyok győződve, hogy Nagyvárad város hazafias és áldozatkész polgársága ezen kötelezettsége elől sem fog elzárkózni, felkérem a szállásadásra kötelezett háztulajdonosokat, illetve az igénybe veendő magánlakások bérlőit, hogy a katonai ügyosztály kiküldöttjét s a szállásolással megbízott katonatiszteket feladataik teljesítésében előzékenyen támogatni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1915 június 16.

Eleméry Ferenc
katonaiügyi tanácsos

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk!

Egész éjjel ügyeletes szolgálat!

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
16077—1915 szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi honvédelmi miniszter urnak 124831/20 b. 1915 számú rendelete értelmében közhírré teszem, hogy nevezett miniszter ur a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 24. és 27. § ai alapján a következőket rendelte el:

1. §. A malátagyáraknak és sörgyáraknak a m. kir. ministerium M. E. 1692/1915 számú rendelete értelmében bejelentendő 1915. évi május hó 23-iki maláta-készleteiből egy ötöd részt ezennel hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki. Az igénybe vett készleteket akár megtörtént bejelentésük, akár nem, a birtokos 1915. évi május hó 23-tól kezdve el nem idegenítheti és fel nem dolgozhatja és azokkal más módon sem rendelkezhetik.

2. §. A birtokos az igénybevett készleteket a katonai igazgatás részére való tényleges átvételük időpontjáig megőrizni köteles.

Az igénybevett készletek, amennyiben szakértői megállapítás szerint hadicélokra alkalmasak, a katonai igazgatás által: méter-mázsánként 90 korona térítés ellenében átfognak vétetni.

Ez az ár magában foglalja úgy azokat a költségeket, a melyek az árunak elszállítása időpontjáig annak raktározásából és kezeléséből származnak, valamint a rakodó állomáshoz való szállítás költségeit is.

3. §. Az igénybevett, de a szakértői megvizsgálás alkalmával hadicélokra alkalmasnak nem talált készletért a birtokosnak, a bejelentés napjától addig az időpontig, amelyben a készlet szabad rendelkezésére bocsátatik, minden napra jár térítés a mely a megállapítandó becsérték évi 9% ának alapul vételével számítható ki.

4. §. Ha a készletet 1915. évi augusztus hó 15-ig végleg át nem veszik, a birtokos a készlettel szabadon rendelkezhetik.

Ebben az esetben a birtokosnak erre az időre a 3. §-ban meghatározott térítés jár.

5. §. Aki az igénybevett készletet, vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeníti vagy feldolgozza, vagy pedig azal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t. c. 17. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint a rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavon országokban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Nagyvárad, 1915. május hó 27.

Eleméry Ferencz
katonaiügyi tanácsnok.